

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 8 kor.
Félévre 4 kor.
Negyedévre . . . 2 kor.

Egyes szám ára 10 fill

Megjelenik minden vasárnap.

Telefon szám: 176.

NÉPJOG

Szerkesztőség:

Kaposvár, Irányi Dániel-
utca 11. szám,

hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény inté-
zendők.

A kiadóhivatal

munkaköret *Hagelman*
Károly könyvkereskedő
vállalván magára, az előfize-
tések és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólítások ide-
intézendők.

A FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Választási törvény.

Kaposvár, szeptember 27.

Az országgyűlési képviselők választását szabályozó új törvénytervezet beterjesztésének ideje küszöbén van. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ugyanis határozott ígéretet tett, hogy a képviselőház összeülését követő egy hónap alatt azt okvetlenül be fogja mutatni.

A belügyi kormány szigorúan elzárkózott az elől, hogy a javaslat egyes részletei idő előtt köztudomásra jussanak, azon helyes oknál fogva, nehogy a nemzetiségeknek s más érdekelt köröknek alkalma nyíljon már a nyár folyamán a választási törvényjavaslat egyes, nekik nem kedvező részlete ellen nagyobb arányú izgatást folytatni.

A szigorú titoktartás dacára mégis egyes beavatott hírlapok cikkelyei nyomán, körülbelül következtetni lehet a javaslat egyes, fontosabb intézkedéseire. Így majdnem bizonyos, hogy ha a választói jog általános lesz is, azért mégis bizonyos korlátok között fog mozogni. Valószínű ugyanis, hogy a jog gyakorlata elsősorban életkorhoz, (24 év) másodsorban az írás és olvasás ismeretéhez és az elemi tanfolyam végzéséhez lesz kötve.

Tehát nem lesz vagyoni, hanem lesz értelmi cenzus. E mellett a többes szavazat életbeléptetése is benn fog foglaltatni a javaslatban, de háromnál több szavazattal senki sem bírhat. E hármasszavazatot gyakorolhatja az, aki kor és minőség tekintetében az alapfeltételnek megfelel, e mellett bizonyos menyiségű adót fizet s ügyvédi, orvosi, vagy más hasonló oklevéllel rendelkezik. De felemelik azt a korhatárt is, mely a választóhatóság tekintetében eddig gyakorlatban volt. Jövőben csak az lehet országgyűlési képviselő, ki életének 30-ik évét betöltötte.

Az eddigi képviselőválasztások regényes külszin tekintetében pártatlanok voltak. Az a zászlóerdő, melylyel a választók a választási székhelyre bevonultak, a kocsitábor, mely őket nyomon követte s a tollal díszített választók lelkes tüntetése, a választásnak oly színdus képet adott, mely azok előtt, kik átélték, örökké felejthetetlen marad.

Az új javaslat szerint a szavazás községenként és körjegyzőségek szerint fog megejtetni. Tehát a legtöbb esetben nem fog nagyobb csoportosulást és mozgalmat előidézni, mint a minővel a községi bíró vagy előljáróság választása

szokott járni. Igaz, hogy az eddigi választási mód a választásokat megdrágította s a nagyszámu csoportosulás az összeütközésekre tág teret nyitott, de azért én és azt hiszem mások is, sajnálni fogják a külső disz és pompa ezen megfoggyatkozását, mely a fontos választás érdekességéből sokat levon.

Nagy horderejű lesz a teremtett helyzet, mely a választókerületek új beosztása folytán előáll. Először is a nagyobb városok képviselőküldési joga tetemesen emelkedni fog számban. Így, — emlegetik, — hogy az ország fővárosa, Budapest maga, az eddigi 9 helyett 22 képviselőt küldene az országgyűlésre és általában az országgyűlési képviselők száma 40-nel emelkedni fogna. De fontos a kerületek új beosztása azért is, mert hivatva van a magyarság felsőbbiségét biztosítani.

Nem leszünk ebben az egy esetben sem idealisták, sem szabadelvűek, hanem a legnagyobb mérvben sovíniszták. Ezt az országot töméntelen hősi magyar vér kiontásával szerezték meg őseink s óriási áldozatokkal tartották fent utódaink egy évezreden keresztül. Uralkodó faj voltunk ezen a hosszú időn keresztül, azok akarunk

T A R T A L O M.

Az 1831.-i koleralázadás.

(Kossuth Lajos első szereplése)

— A „Népjog” tárcaja. —

A napokban az ázsiai kolera, mely mostanában az európai Oroszországban pusztított, állítólag hazánk határát is átlépte és Maramarosban jelentkezett. Az ország valamennyi közigazgatási hatósága megmozdult erre és most országszerte védelmi akció folyik a veszedelmes járvány ellen.

Az ázsiai kolera 1831-ben tünt föl Európában. Oroszországban és Lengyelországban borzasztó pusztításokat végzett és innen Magyarországra is átcsapott. A Lengyelországgal határos Felvidéken ütötte föl fejét, különösen a parasztság között pusztított és százával szedte áldozatait.

A kolera hamarosan lángaborította az egész Felvidéket. A helyzetével különben is elégedetlen parasztságot ugyanis izgatónak bujtogatták föl elhivatván a néppel, hogy a nemesség megmérgezte a kutakat, nehogy a parasztság tulszaporodjék és a hatalmat kezébe kaparítsa.

Az izgatónak ez a képtelen meséje annál inkább hiteltre talalt a nép között,

mert hiszen a járvány főképpen a szegénysége miatt rosszul táplálkozó *pórnép* közül szedte áldozatait.

A lázadás növekedett, vad hordák jártak be a temetővé átváltozott vidéket, megtámadták a földesurak kastélyait, kirabolták és fölgyújtották a nemesi kuriákat, majd vérszemét kapva a községhezakokat is megtámadták is megtámadták sőt rátörtek a menekülő földesuraktól elaraszott kisebb városokra is.

A kormány a lázadás elfojtására teljhatalmu királyi biztosokat küldött a forrongó vármegyékre. A lázadás főfészke Sáros megye volt, ahová a híres hevesi adminisztrátort, Eötvös Ignác bárót küldte a kormány komisszáriusnak. Eötvös erős kézzel megregulázta a kormánnyal szemben renitenskedő Hevesvármegyét is, őt találták hát legalkalmasabbnak a lázadás elfojtására.

Eötvös báró nyomban katonasággal szállta meg a vármegyét, mire a megrémült lázangó tótság deputációt menesztett az eperjesi vármegyeházán székelő királyi biztoshoz, hogy ha bántódásuk nem lesz, kegyelemre megadják magukat.

A királyi biztos nagy szívesen fogadta a deputációt és megígérte, hogy nemcsak kegyelmet ad nekik, de lojalis viseletükért masnap nyilvánosan fel is magasztalja őket.

A deputációban járó tótok szörnyen örvendeztek, büszkén vartak a holnapot és

Eötvös báró másnap a város piacán nyilvánosan föl is magasztalta az egész deputációt — őt akasztófán.

Ez persze csak olaj volt a tüzre. A tótság bosszút esküdtött kivégzett vezetőiért. Most már nem csak rablás és gyujtogatás járta, de szelvényben-hosszában gyilkolta a nép a papságot és a nemességet. A tóketerebesi Andrássy-uradalom parasztjai is a lázadókhoz csatlakoztak, fölkoncolták a szolgabíró és megtámadták a községi előljáróságot.

Az uradalom tisztjei a község magyarságával a közeli Sátorajhajhelyre menekültek. Az ezrekre felszaporodott tömeg most Újhelyt fogta ostrom alá, ahol az ostromzár folytán éhínség tört ki. A szegényebb nép, hogy életét megmenthesse és az éhségtől meneküljön, már a lázadók pártjára állott. A kaszával, kapával fölfegyverkezett városi szegényebb nép a vármegyeháza előtt csoportosult kenyeret követelve az ott székelő járványbizottmánytól.

Ebben a válságos pillanatban lépett ki az ősrégi vármegyeház erkélyére a járványbizottmány elnöke: Kossuth Lajos.

Kossuth Lajost még akkor nem ismerte az ország, de vármegyéjében már akkor nagy volt a becsülete. Mint ügyvéd tiszteletet és becsületet vivott ki magának és ő volt a járványbizottmány elnöke, vagy — amint ő magát nevezte — a „vesztelő város táblabírája.” A népszerűsége azon a

maradni a jövőben is, míg egyáltalán léteznünk.

El lehetünk reá készülvé, hogy amint a választási törvény ezen törekvése köztudomásúvá válik, hogy a magyar fajnak uralmát biztosítani óhajtja, az összes nemzeti-ségek, élükön az osztrák német-séggel, a legádázabb harcot fogják ellenünk folytatni; mert hisz az általános választói jognak felszínre vetése nem azért történt, mintha az osztrákok a szabadelvű alkotásokért valami kiváló módon lelkesülni tudnának, hanem egyedül azon oknál fogva, mert ezt eszköznek tekintették arra nézve, hogy a fejlődésben immár velök versenyző magyar fajt leszorítsák a vezető szerepről s ily módon alágyessék abba a gyarmati helyzetbe, melyben több éven keresztül elgyöngülve fetrengeni volt kénytelen.

Boda Vilmos.

Országgyűlés

— szeptember 27.

A költségvetés.

A harmadfél hónapi nyári szünet után kedden ült össze a képviselőház, amelynek első ülésére ugyancsak nagy számban jelentek meg a honatyák. *Justh* Gyula elnököl az első ülésen és meleg üdvözlőszavak bejelenti, hogy *Hilbert* Károly győri képviselő, *Obechall* Adolf kuriai elnök és *Falk* Miksa volt képviselő elhunyt; emléküket jegyzőkönyvben örökíti meg a Ház. Bejelenti azután az elnök, hogy három képviselő a szünet alatt lemondott mandátumáról és helyükbe *Szabó Istvánt*, *Solymássy Endrét* és *Hlatky-Schlichter Lajost* választatták meg.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök jelentkezett azután szólásra és beterjesztette az 1909. évi állami költségvetést. Körülbelül egy óra hosszáig tartó beszédében ismertette a költségvetés egyes tételeit s beszéde elején a választási reformra is célozott.

vidéken már oly nagy volt, hogy a lázadó tötség mindennap beküldte a családja számára szükséges élelmiszereket biztosítván őt, hogy neki és családjának bántódása még akkor sem lesz, ha a várost hatalmukba kerítik.

Amikor a lázadókhöz szító városi szegényebb nép felfegyverkezve állott a vármegyeház előtt a legelkeseredettebb hangulattal eltelve, *Kossuth* Lajos a vármegyeház erkélyéről lángoló beszédben hívta föl a népet, hogy álljon fegyverbe az ostromlók ellen.

A beszéd óriási hatást keltett, egy csapásra megfordította az elégedetlenek hangulatát, *Kossuth* szavára polgárőrséggé alakult és az időközben megérkezett katonasággal szét is verte az ostromló tömeget. . .

Kossuth Lajos nevét szárnyára vette a hír és a szellő gyorsaságával vitte az egész országba széjjel.

Ez volt *Kossuth* Lajosnak első olyan szereplése, amely felé fordította az ország figyelmét. A sátoraljaujhelyi vármegyeházáról indult el, hogy a pozsonyi diétán mint a távollevők követe megkezdi tüneményes, ragyogó pályafutását és a nép fölzsabadosítását.

Sz. A. dr.

— A kormány, ugymond, ígéretet tett a politikai jogok általánossá tételére és ezt az ígéretet a legközelebbi időben be fogja váltani. Ezzel a nagy reformmal kapcsolatosan a szociálpolitikai intézkedéseknek egész sorozatát hajtotta már végre a kormány. Ezek között talán legjelentősebb és mindenestre a legköltségesebb volt a tisztviselők fizetésrendezése, a mi évenként közel ötvenkilenc millióval szaporította az állami kiadásokat. A jövő évi költségvetésben megtörténik a lakáspénzeknek s a napidíjasok illetményeinek rendezése, de ezzel azután véget is ér az egész fizetésrendezési akció, mert tekintettel kell lenni az adózó polgárookra is.

A miniszterelnök ezután tárcánként ismertette az egész költségvetést, mindig emlékeztetve az egész költségvetésnek rengeteg számtételeit. A végeredmény a kiadásoknak százhatvanöt millió koronával való növelése, mire azonban meg lesz a fedezet is, pedig, mint *Wekerle* mondotta, a kormány még soha sem volt oly méltányos az adózó polgársággal szemben, mint most. Az adó-reform a miniszterelnök nyilatkozata szerint már legközelebb a képviselőház napirendjére kerül.

Az expozé után azt indítványozta *Wekerle*, hogy a delegátusok megválasztása után egész a delegáció működésének befejeztéig ne tartson üléseket a Ház, azután pedig a tárgyalásra már kész ügyeket tűzze ki napirendre. *Polónyi Géza* felszólalt és megkérdezte, hogy a fővárosi törvényjavaslatot szándékozik-e a kormány tárgyaltatni? A miniszterelnök igennel válaszolt.

A képviselőház elnapolása.

Szerdán a delegátusok megválasztásával kezdődött a képviselőház ülése. Az október 8-án Budapesten összeülő delegáció üléseire a Ház 40 delegátust és 10 póttagot választott. Somogyvármegye képviselői közül delegátusok lettek: *Thaly* László dr. és *Zboray* Miklós.

A választások után *Kovács* Ernő a „Ne temere” kezdetű pápai bulla, *Pető* Sándor a fővárosban lezajlott szocialista tüntetések, *Vlad* Aurél a választási reform, *Dobrosláv* Péter pedig a koleraveszedelem dolgában interpelláltak a minisztereket.

Az interpellációkra adott miniszteri válaszokat a Ház tudomásul vette.

A képviselőház azután bizonytalan időre elnapolta az üléseit. A Ház előre láthatólag csak október végén, a delegáció tanácskozásainak befejezése után kezdi meg üléseit.

A főrendiház.

Dessoffy Aurél gróf elnökletével szerdán a főrendiház is ülést tartott, amelyen az elnöki bejelentések után a delegáció főrendi tagjait választották meg, köztük vármegyénk-ből *Esterházy* Miklós herceget és *Pallavicini* Ede őrgrótot.

A megyei közélet fellendítése.

Kacsár, szeptember 26.

Egyre sürűbben, egyre hangosabban hallatszik a panasz, hogy az egész vármegyében nincs meg az az összetartás, az a meleg együttérzés, ami a vármegye urait

ezelőtt olykor-olykor összehozta, ami egy nagy családdá forrasztotta mindazokat, akik ennek a vármegyének közéletében alkotó elemek voltak.

Mindenütt közöny, hideg nemtörődömség, széthúzás üli meg a lelkeket és bizony egyik járás társasága oly kevéssé érez a másikéval, mintha száz meg száz mértföld választaná széjjel őket.

Amikor egy-egy véletlen alkalom vármegyénkben itt-ott összehoz valamelyes kis társaságot, halljuk a panaszt, a sóhajtozást a korosabbaktól, hogy hej de másként volt ezelőtt, amikor együtt érzett, együtt mulatott, együtt alkotott ennek a vármegyének egész népe.

El kell ismernünk, hogy más idők voltak azok, alkalmasabbak a melegségre, az együttérzésre, a szeretetre. A »ma« nagyönis más, mint volt a »tegnap«. Ma már egészen mások a viszonyok, ma már maga a megélhetés, az élet ezer baja, gondja zárkózottabbá tette a lelkeket és sokkal inkább rohanunk a száguldó élettel, semhogy időnk volna sokat törődni a megyei közélettel, a társasélet fellendítésével. Ha a véletlen alkalom nem kínálkozik, ma bizony nincs időnk sokáig keresgetni az alkalmat ahhoz, hogy összejöhessünk a más járásbeliekkel.

Pedig ezeket az alkalmakat keresnünk kellene. Nem azért tartjuk ezt fontosnak, hogy a vármegye urai egy asztalnál ihassák meg boraikat, hanem azért, mert ennek a mai jéghideg közönynek súlyos következményei vannak.

Első sorban a politikai élet megkivánja, hogy együtt éljünk, együtt érezzünk, összetartsunk, nehogy a lappangók, a titokban áskálódók felsínre kerülhessenek és a magyarság veszedelmére munkába lép-hessenek.

Ma még politikai szempontokból nézve a vármegye közönségénél megvan az összetartás, de már itt-ott olyan tünetekkel találkozunk, amelyek veszedelem közeledését mutatják, amelyek égetően sürgetik, hogy keressünk alkalmakat a tömörülésre.

Ebben a vármegyében mindaz, amit közigazgatási uton elintézni nem lehet, ami társadalmi uton várja megoldását, csigalassúsággal halad a megoldás felé, mert nincs megyei társas életünk.

De még a közigazgatási uton kezdeményezett mozgalmak is kevés eredménnyel járnak, ha azokhoz a megyebeli társadalom támogatása szükséges. Az egyke eleni védekezés, az antituberkulátikus mozgalom és más nemes akciók megdöbbentő lassúsággal haladnak előre, noha ugy az alispán, mint a járási főszolgabírók a legtisztelendőbb buzgalmat fejtik ki.

Evvel a mai nemtörődömséggel különösen kulturánk szenved nagyon sokat, mert egyes kulturmozgalmakhoz aligha lehet ezt ami széthúzó közönségünket egy taborba hozni.

Pedig vármegyénkben ezer kérdés vár megoldásra, sok panasz meghallgatásra, sok nemes kezdeményezés felkarolásra. Talán sehol az országban nem vár nagyobb feladat a megyei társadalomra, mint Somogyban, amely ezen az országgrészen végvára a magyarságnak.

Föl kellene eleveníteni a régi megyebalokat, amelyek az egész vármegyét összehozták. Alkalni összejöveteleket kellene tartani Kaposváron, a vármegye székhelyén, ahol nagy és nemes, kulturális és közhasznú kérdésekben az egész vármegye véleményét nyilvánítana és akkor könnyen teljesíthetné ez a vármegye azt a kötelességét, amelyet a hazaszeretet, a magyarság főnhatósága és saját érdeke állít elébe.

E g y h á z.

— **A dunántúli ref. egyházkerület közgyűlése.** Papáról jelentik: A dunántúli ref. egyházkerület Antal Gábor püspök és Tisza István gróf főgondnok elnöklésével most tartotta közgyűlését. A püspöki jelentéssel kapcsolatban több partikularis és az egyetemes egyházat érdeklő vallásérzelmű ügyet tárgyaltak. Azután Apponyi Albert gróf kultuszminiszternek a népiskolai tanítói fizetés kiegészítéseért *elismerést és köszönetet szavaztak.* Az egyházak közigazgatási ügyeinek elintézése után az iskolai ügyek kerültek sorra. Nagy lelkesedéssel vették tudomásul, hogy Tisza István gróf a pápai leánynevelő-intézet céljaira 4000 koronás adományt tett. Ennek hatása alatt a gyűlés tagjai közül többen több ezer korona adományt ajánlottak fel. Egyéb ügyek között nagyobb érdeklődést csupán a lelkesi gyugdíjintézet járulékok dolog keltett, a melyre vonatkozólag úgy határoztak, hogy a visszamenőleg kivetett járulékokat teljesen, az alapbefizetésnek pedig felét a lelkesiek helyett a kerületi pénztár teljesítse. Delben bankett volt, a melyen az első felköszöntőt Antal Gábor püspök mondotta Tisza István grófra. Tisza István gróf felköszöntőjében Antal püspököt éltette, a kivel nézetei felekezeti kérdésekben is teljesen meg egyeznek. Gyurác Ferenc püspök a két protestáns egyház vállvetett működésének fontosságát hangsúlyozta a szabad szellemű haladás terén. A közgyűlés délután bírósági ügyeket tárgyalt.

— **Az új metropolita.** A *Népjog* a mult számában megírta, hogy a szerb kongresszuson a legelső szavazatot *Sevics Miron*, az újvidéki püspök kapta, de a választást nem fogadta el. Az új választást kedden tartatták meg, amikor metropolitává *Bogdanovic Lucian* budai püspököt választották meg.

— **Új református püspök.** Kiss Áron halálával megüresedett tiszántúli ref. egyházkerületi püspöki széket a héten töltötték be, amikor *Erős Lajos* debreceni theologiai tanárt választották meg püspökké.

H I R E K.

— **Elhunyt somogyi mágnás.** Szerdán hunyt el Tarnócán 73 éves korában *Széchényi Ferenc* gróf földbirtokos, Somogyvármegye törvényhatósági bizottságának volt tagja. Az elhunyt főur hosszú időn át élénk részt vett a vármegye közéletében, míg három év előtt betegsége elvonta a nyilvános szerepléstől. Temetése óriási részvét mellett pénteken folyt le Tarnócán, ahol a vármegye színe-java megjelent.

— **A jegyző-egylet közgyűlése.** Somogyvármegye jegyzői egylete október 5-én délután tíz órakor a vármegye székházának kistermében rendes közgyűlést tart, amelyen *Brüller János* ságvári jegyző, a jegyzői egylet elnöke elnököl. A közgyűlés tárgyai a következők: 1. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. Elnöki jelentés. 3. Vármegye jegyzői egyletének indítványa közszégi és körjegyzők, aljegyzők, segédjegyzők fizetések emelése, segédjegyzői állások szervezése, szolgálati pragmatika és fegyelmi törvény megalkotása tárgyában. 4. Katonabeszállásolási pótdó kivételére vonatkozólag tett felterjesztésre alispáni válasz, ez ügyben újabb indítvány. 5. Tevely László nyugdíj szabály tervezete. 6. Segédjegyzői kérdés rendezése tárgyában beadott kérelemre alispáni válasz. 7. Zemplén megyei jegyzői egylet indítványa kedvezményes vasuti jegy elnyerése tárgyában. 8. Országos jegyzői egyesület felhívása az orsz. árvaház és segítő-egyesületi alap emelése tárgyában. 9. Végrehajtási becsüs és tanudjak tárgyában az alispán által készített szabályrendelet tervezet. 10. Juhos Ferenc emlékére gyűjtésre felhívás. 11. Orsz. jegyzői egyesület indítványa közmunka mulasztókra nézve. 12. Nagy-Küküllőmegye jegyzői egyletének indítványa közigazg. encyklopedia összeállítása tárgyában. 13. Orsz. jegyzői egyesület kérelme az Erzsébet királynéről nevezett orsz. segítő-egyesület alapszabálytervezetének ismertetésével s ezzel kapcsolatban nyilatkozat kiállítására felhívás. 14. Petrók Gyula indítványa a felszabadult körorvosi fizetés ezutáni hova fordítása tárgyában. 15. Krassó-Szörényvármegye jegyzői egyletének története. 16. Kaposváron felállítandó Kossuth Lajos szobrára gyűjtő iv. 17. Közgyűlésről igazolatlanul elmaradtak igazolása. 18. Az 1909. évi költségvetés megállapítása. 19. Jövő közgyűlés helyének megállapítása. 20. Netán beadandó indítványok tárgyalása. A közgyűlést megelőzőleg ugyancsak a vármegye székházának kistermében október 4-én délután 4 órakor választmányi ülés lesz.

— **Védekezés a kolera ellen.** Az ázsiai kolera Oroszországból átcapott Romániába és a magyar határszélig elért. *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter *Kacsokovics Lajos* alispánhoz az alábbi rendeletet küldötte:

Hivatalos értesítések is megerősítik, hogy Oroszországban a kolerajárvány oly jelentékeny terjedelmet nyert, miszerint közel áll annak veszélye, hogy e betegség hazánkba is behurcoltatik. Ennélfogva azon célból, nehogy a járvány az országot kuszületlenül találja, elrendelem:

1. hogy a köztisztaságra előirt intézkedéseket hajtsa végre és minden előforduló kolera-megbetegedés esetén az indokolt óvintézkedéseket tegye meg;

2. Intézkedjék az iránt, hogy a kolera elleni védekezés tárgyában megküldött *Utasítás* megfelelőleg szétosztatván, annak tartalmáról az illetékes közegek eleve tájékozzák magukat;

3. Intézkedni fogok az iránt, hogy a kolera-val fertőzött vidékekről esetleg törvényhatósága területére utazni szándékozó egyenekről az illető hatóságok eleve értesítést nyerjenek. Felhívom ennél fogva a címet, hogy az ily utasok tartózkodási helyét pontosan nyilvántartván, azokat öt napig hatósági orvosa által figyeltesse meg.

4. Végül felhívom, hogy eljárásáról tegyen ide jelentést és minden kolera-gyanus esetről ide azonnal távirati értesítés küldjön. *Andrássy s. k.*

Ugy a járási főszolgabírák, mint a kaposvári rendőrség a legmesszebb menő intézkedéseket megtették, hogy a veszedelmes járványnak gátat vessenek.

— **Elfogott kaposvári katonaszökevény.** Pécsről írják: Egyik pécsi téglagyár telepén már hetek óta láttak estenként a munkások egy rejtélyes alakot járni-kelni, aki riadtan menekült, rejtőzködött mindenki elől. A feltűnően rejtőzködött emberről hirt szerzett a rendőrség is és délután több rendőr szállt ki a téglaházakhoz, hogy a bujdosó ismerlent kikutassák. Rövid keresgélés után egy félreeső zugban rá is akadtak egy poros, piszkos katonaruhába öltözött férfira. Hamarosan az inspekciós rendőrbiztos elé állították, aki kivallatta a gondozatlan külsejű embert. *Kiss György* kaposvári 44-ik gyalogezredbeli közvitéznek mondotta magát, ami valónak is bizonyult. *Kiss* mintegy két hónappal ezelőtt, augusztus elején szökött meg a 44. gyalogezredtől. Napokig tartott, amíg lappangva, rendszeren éjjeli gyaloglással Kaposvárról Pécsig eljutott, ahol a téglaházban huzódott meg. A padlás egyik eldugott zugában ócska csatokból vackot készített magának, ott nagyrészt alvással töltötte a napokat, míg éjjel ennivaló után járt. A hosszú rejtőzésben teljesen lerongyolódott a ruhája és a rendetlen táplálkozás le is soványította. Amint maga is mondja, már azon gondolkozott, hogy jelentkezik a katonai hatóságnál. A rendőrség távirattal értesítette a 44. gyalogezred parancsnokságát a katonaszökevény elfogásáról és egyuttal megtette az intézkedéseket *Kiss György* elszállítására.

— **A kaposvári gyermektelep.** A belügyminiszter *Weisz Albert* dr. kaposvári városi orvost nevezte ki a pécsi állami gyermekmenhely kaposvári gyermektelepének orvosává és így most már nincs akadály, hogy a gyermektelepet Kaposváron föllállítsák. A pécsi gyermekmenhely igazgatósága fokozatosan mintegy 200 gyermeket fog Kaposváron elhelyezni és az elhelyezés a jövő hét folyamán már meg is kezdődik.

— **Az állatvédő egyesület Kaposvárhoz.** Az országos állatvédő egyesület megkeresést intézett Kaposvár város tanácsához, melyben a tanács erkölcsi támogatását kéri. Az egyesület évenként több, az állatvédelem eszméjét propagáló kisebb könyveket és gyermeknaptárt ad ki, melyeket pár krajcárért az iskolásgyermekek között kíván terjeszteni. Ez igyekezetében a kultuszminiszter és tanfelügyelők a legmesszebbmenőben támogatják. Arra kéri most az egyesület a városi tanácsot, hogy hasson oda, hogy kiadványait a kaposvári iskolák növendékei számára is nagyobb példányszámban meghozassák. Különösen gyermeknaptárainak terjesztését kéri, melyből egy példány mindössze 5 krajcárba kerül.

— **Szegény- és toloncház Csurgón.** Csurgó község képviselőtestülete elhatározta, hogy a község terhére egy megfelelő szegényházat, aggapoldát és toloncházát építtet. Most érkezett meg az alispáni hivatalhoz a törvényhatósági bizottsághoz való továbbítás végett a csurgóiak ezen határozata, melyben ennek jóváhagyását kéri a törvényhatósági bizottságtól. Ez ügygel a törvényhatósági bizottság októberi közgyűlése foglalkozik.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csak a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvó-szer.

Minden külföldi főföld-mul hazánk természetes szénsavas-vizek királya:

égést rögtön megszünteti, páratlan étvágygerjesztő, használata

a mohai **ÁGNES**-Forrás.

Milleniumi nagy éremmel kitüntetve. Kitűnő asztali, bor- és gyógyvíz, a gyomor-bajosoknak.

Kedvelt borvíz! Olosóbb a szódavíznél! Mindenütt kapható!

Főraktár: **Honig & Weinberger** uraknál Kaposvár.

Irodalom.

— Fölvívás a vidéki írókhoz és irodalomkedvelőkhöz. Széles e magyar hazának száz zajos városában, megannyi kisded falujában szerteszórva ezer és ezer gondolkodó, szemlélő, ítélő elme él; elme, mely ha nem is alkot világra szóló terveket, ha nem is kápráztatja meg bölcsességének fényével a tudatlanok bámuló szeméit, ha nem is terem nemzeteket boldogító, nagy eszméket; mégis kiválik a sok szürke, mindennapi észtehetség közül, mert vannak eszméi, ítéletei, mondásai, melyek értékesek, melyekben van bölcsesség, van logika, van következtetés, de amely eszmék, gondolatok, ötletek legtöbbször csak addig élnek, míg az azokat megteremtő agy működik; aztán elvesznek, elkallódnak az idő mulandóságának, a feledékenységnek örvényes forgatagában. Ketskés Győző, az agilis és érdekes irodalmi vállalatiról ismeretes hírlapíró most azon fáradozik, hogy ezeket a veszendő, de értékes eszméket, kiszólásokat, ítéleteket, gondolatokat, ötleteket összegyűjtse és egy aránylag olcsó, de díszesen kiállított album alakjában kiadja. Hogy pedig ezen törekvése sikerre vezessen, fölvívja a vidéki író és tollforgató embereket, gyűjtse össze saját és általuk ismert érdekes egyének értékes gondolatait s legkésőbb 1908. október hó 31-ig okvetlenül küldjék be a szerkesztő címére. (Ketskés Győző, Szekszárd) A szöveget félív nagyságu papír egyik oldalára tessék írni s minden befejezett gondolat, kiszólás, ötlet vagy eszme alá a szerző nevét is oda kell jegyezni. Aki levelére választ óhajjt, csatoljon postabélyeget is.

— A »Nick Carter« kiadóhivatala, Mikolassy Sándor füzetes vállalatából e héten is pontosan megjelent négy új szám. A »Madame Angot gyémántjai« egy roppant izgató ékszerlopás rejtélyes körülményeit tárgyalja Nick Carter a szeniális detektív, bámulatos ösztönnel, vakmerő fogásokkal deríti ki a titokzatos eset minden részletét s a tolvajt egy lángban álló fogadóban tartóztatja le. Amerika nemzeti hőse, Buffalo Bill egyik legveszedelmesebb esetét olvassuk a »Kaland az óriáskigyóval« című füzetben, mely színes keretben vezet végig bennünket ama veszedelmek izgató sorozatán, melyek közt Buffalo Bill élete javarészt töltötte. A »Nobody« 3-ik füzete legutolsó a szeniális detektív egyiptomi kalandjaiból, melyek tudvalévően avval végződtek, hogy a vakmerő és rejtélyes ismeretlen gyönyörű szép feleséget kapott. Ennek a füzetnek »A kigyó büvölő« a címe. A »Budapesti rejtelmek« e héten megjelent 3-ik számának tartalma még jobban fokozza azt az érdeklődést, melyet ez a vállalat mindjárt megindításakor országsszerte fölkellett. Egy érdekes tollharc révén ugyanis, mely e szenzációs regény körül kifejtett, váratlanul kipattant a meglepő titok, hogy a »Budapesti rejtelmek« szerzője nem más, mint Kiss József az ünnepezt költő. Így lett elsőrendű irodalmi szenzáció a »Budapesti rejtelmek« melynek valamint a többi összes füzetnek az ára 30 f. s minden könyv- és papirkereskedés, valamint tőzsde árusítja az érdekes és izgató füzeteket.

Tanügy.

Somogy — az analfabéta.

Kaposvár, szeptember 27.

Akik valamikor itt Somogyban a régi *Hármas Kis Tükör* című tanügyi értesítőt olvasták és emlékeznek még az abban foglaltakra, bizony restelkedve jut eszünkbe, a mit ez az öreg irás vármegyénkről közölt. Szórol-szóra ezek vannak abban a könyvben:

»Somogyban ómát, körtvélt, somot
Eleget ehetsz,
De a tudományokból bizony
Keveset vehetsz.«

Ez a pár sorocska ugyancsak fekete színben tünteti föl a régi Somogy kulturális viszonyait és csúnyán pellengére állítja vármegyénket.

Örömmel konstatálhatjuk azonban, hogy ami a multban igaz lehetett, az ma már egészen másképpen van. Míg a régi iskolaépítésben szörnyen fukarkodtak, addig az utódok, akik rájöttek, hogy századunkban az élletel megküzdeni csupán a kultúra, a tudás fegyvereivel lehet, nemes buzgalommal fáradoznak a kultúra terjesztésén.

Ebben a vármegyében most már gombamódra szaporodnak a tanintézetek és amellett, hogy az egész vármegyében az elemi iskolai tanerők száma a hétszázat, az elemi tanintézetek száma pedig a négyszázat felülhaladja, még középiskolánk is van bőven.

Kaposváron van főgimnázium, két polgáriskola, idestova felső kereskedelmi iskolánk is lesz, Csurgónak tanítóképzője, főgimnáziuma, polgári iskolája, Nagyatádnak és Szigetvárnak két-két polgári iskolája van úgy, hogy panaszra ezen a téren sincsen ok.

Hogy pedig a kultúra érdekében való fáradozás a vármegye lakosságának nem halt még ki, élénk bizonyosság arra a most létesített marcali-i polgári fiúiskola

Széchenyi Aladár gróf kezdeményezésére Marcaliban lelkes kulturális egyesület alakítottak, hogy polgári iskolát létesítsenek. A tanfelügyelőség pártolólólag terjesztette a miniszter elé alapszabályait, mert hiszen ezen a részben tótok által lakott területen szükség is van magyar polgári iskolára nemzeti szempontból, de meg a lakosság száma a községet is kötelezné ilyen tanintézet létesítésére.

Most 2000 korona állami hozzájárulást kér az új intézet a kormánytól és meggyőződésünk, hogy a kormány nem is zárkózik el a segély megadásától, mert hiszen a tanerők fizetésének kiegészítésére löbbit kellene adnia.

Hogy Marcaliban mekkora lelkes támogatásban részesítik az új tanintézetet, látszik abból, hogy az új iskola épületére közadakozásból és községi segély útján 50-60 ezer korona biztosítva van.

Főszerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Rusa Ernő.

A szerkesztésért felelős.

Dr. Pete Márton.

A MEZŐGAZDASÁGI IPAR-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG kaposvári béruradalma

folyó hó 8-tól kezdődőleg eladásra bocsájt
jó minőségű **csemegeszőlőt**
kilogrammonként 50 filléres árban.

Eelőjegyzéseket elfogad a béruradalom kaposvári irodája.

Lengyeltótihoz közel fekvő „Baráti“-szőlőhegyen

egy teljesen ujonnan épült ház

nagy földdel, szőlővel és gyümölcsösökkel szabad kézből családi körülmények miatt **azonnal eladó.**

Bővebb felvilágosítást nyújt:

HORVÁTH PÁL tulajdonos

Baráti-szőlőhegy.

Levél cím: **HORVÁTH PÁL** Lengyeltóti poste rest.

Tudakozódni a lengyeltóti-i állomásfőnök urnál is lehet.

„Keleti pályaudvar“ nagyszálloda

Budapest, VII. ker. Thököly-ut 18.

Telefon 64-57.

Telefon 64-57.

A keleti pályaudvar indulási oldalán. A legnagyobb komforttal berendezve Szobaárak 2:40 koronától kezdve, villanyvilágítással együtt. — Utazóknak 20 százalék engedmény. Posta és távirat a házban. Minden oldalról villanyos közlekedés. Tulajdonos: **Hersch Samu.**

HAGELMAN KÁROLY

*könyv-, papir-, író- és rajzszekerkedése,
== könyvnyomdája és könyvkötészete ==*

Kaposváron,

Fő-üzlet: Széchenyi-tér. = Filók-üzlet: Főgimnázium átellenében.

Somogyvármegye legnagyobb

≡ TANKÖNYV-≡

KERESKEDÉSE,

ahol mindennemű
iskolai cikkek kaphatók.

00000000

NAGY LAJOS

SZIJGYÁRTÓ, NYERGES ÉS BŐRÖNDŐS
KAPOSVÁR, Erzsébet-ut 12. szám. (Piac-tér.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánlani elsőrendű

szijgyártó, nyerges és bőröndös üzletemet, melyet helyben, Erzsébet-ut 12. szám alatt (Piac-tér), nyitottam és a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelően rendeztem be.

Raktáron tartok koosizó, lovagló és istálló felszereléseket, ugyszintén bőrönd, vadászati és bőr-díszmü árukat.

Megrendeléseket és javításokat pontosan készítek.

100,000 db.
készlet.

Szegfű és Rózsa!

100,000 db.
készlet.

Skorka János rózsá- és szegfűteleptulajdonos ajánl direkt külföldökből beszerzett

óriás virágú Rem-szegfűket és nyakba nemesített Bokor-rózsákat.

E nagy készlet miatt egyideig 30 százalékot engedélyezek. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Több díjjal kitüntetett nagy virágkötészetemben mindenféle csokrok, koszorúk mélyen leszállított áron készíttetnek.

Tenyésztő telepemről vágott virágjaimat és begyökeresedett cserepekben nyílt rózsákat, szegfűket, jácintokat a legolcsóbb napi áron szállítom.

Sok nemesfajú szegfűmagjaimról szóló név-árlappal készséggel szolgállok.

SKORKA JÁNOS

5 hold rózsá és szegfűtelepe B.-SZARVASON.

RÓZSA JÁNOS

vegyészeti ruhatisztító, plissirozó, ágytolltisztító és gözműfestő gyára
KAPOSVÁR, Fő-utca 31. sz., saját hazában.

Ajánlja a legújabb gépekkel felszerelt
plissirozó, guvrirozó, vegyészeti
ruhatisztító és gözműfestő gyárát,

mely legújabban

ágytolltisztító géppel

bővített ki. — Ezen közegészségügyi és tisztasági szempontból felette megbecsülhetetlen eljárást melegen ajánljuk házi-asszonyok, intézetek és kórházak figyelmébe.

Tisztítás folytán a toll 100 százalékkal növekedik.

Előzetes bejelentés után a toll tisztítása meg is várható.

A legkapósabb

politikai

napilap

„AZ UJSÁG”

Főmunkatársak:

Herczeg Ferenc, Kenedi Géza,
Kóbor Tamás, Kozma Andor,
Mikszath Kálmán.

Felelős szerkesztő: GAJÁRI ÖDÖN.

Társ szerkesztő: Dr. ÁGAI BÉLA

Előfizetési árak:

Egész évre . . 28 K — f.

Fél évre 14 K — f.

Negyedévre . . 7 K — f.

Egy hónapra . . 2 K 40 f.

Hetenként ASSZONY és GYERMEK melléklet.

Megrendelési cím:

„AZ UJSÁG” kiadóhivatala
Budapest, Rákóczi-ut 54.

„AZ UJSÁG” OLVASÓTERME
a vidékről a fővárosba érkező előfizetőink rendelkezésére áll.

Ki nem szereti
feleségét és gyermekeit?

Saját érdekében kérjen 10 fillér levélbélyeg beküldése mellett prospektust és árjegyzéket.

Szétküldés titoktartás mellett:

BAUER JÓZSEF

kosmetikai, higiéniai-vegyi művek.

Főképviselet és szétküldési iroda:

WIEN, I., Sonnenfelsgasse 21.

Jutányos áron

felvétetnek

hirdetések

a kiadóhivatalba.